

[Avropa ttifaq il Grctan arasnda viza rejiminin lvi v onun Rusiyann regional planlarna tsiri](#)

Avropa Parlamenti Grctan n viza rejiminin lv olunmas haqqnda qrar qbul etdikdn sonra Grctan vtndalar cari ilin baharndan "engen" vizas almadan A-nin 26 lksin sfr ed v (i icazsi .olmadan) ay qala bilcklr

Avropa ttifaq v Grctan arasnda viza rejiminin tamamil lv edilmsi Qafqaz regionunda mhm hadis saylr. Bu mslnin mesajlarndan biri d Cnubi Osetiya v Abxaziya mnaqilrind Rusiyann planlar il bal ola bilr. Htta bu grgin regionda yeni hadislr yarada bilr. Bu mntqin sakinlri Rusiya pasportu dayrlar. Bunun qarsnda szgedn viza rejiminin lvin, Grctan pasportunun etibarnn artmasna v turist sahsinin genilmnsin diqqt etmkl Cnubi Osetiya v Abxaziya sakinlri arasnda Grctan dvltn meyl artacaq. Bu arada mnaqinin hlli v Rusiyann .Cnubi Qafqazda planlarda frqli sazilirin ahidi olacaq

Vizann lv edilmsi v onun tsirlri

Avropa Parlamenti Grctan n viza rejiminin lv olunmas haqqnda qrar qbul etdikdn sonra Grctan vtndalar cari ilin baharndan "engen" vizas almadan A-nin 26 lksin sfr ed v (i icazsi olmadan) ay qala bilcklr. Avropa Parlamentinin Strasburqda keirdiyi iclasnda bu mvzu bir ne df ss qoyulsa da ancaq 2013-c ildn bri txir salnmd. Nhayt, 2 fevralda ss oxluu (553 msbt ss) il qbul edildi. Bu ssqoyma il eyni zamanda ATT-in sdri Sebastyan Kurts Grctann xarici ilr naziri il birg keirdiyi mtbuat konfransnda deyib ki, Ukrayna v Grctan bhran diplomatik yollardan istifad etmkl n yax mmkn formada hll olunmaldr. A-y .zv lklr v Grctan vtndalarnn srbst gedi-glii bhrann hll yollarndan biri saylr

Avropa Parlamentinin bu qrandan drhal sonra Grctann ba naziri d bu gn Grctan n tarixi bir gn adlandrd. Grctann prezidenti Georgi Marqvelavili bu mnasibtl lk vtndalarn tbrik etdi v bildirdi ki, bizim abxaziyal v osetiyal vtndalarmz da bu imkandan faydalanacaq. Prezident Grctandan ayrilmaq istyn v Rusiyann hakimiyti altna dm Cbuni Osetiya v Abxaziyaya iar edrk dedi ki, hr iki mntqin sakinlri Grctan pasportu ala bilrlr v .bu lknin yenidn birlmsi n bir yoldur

Hminin sabiq prezident Mixail Saakavili video mesajnda bildirib: "Qzlgil inqilabndan sonra biz Grctan Parlamenti qarsnda Avropa ttifaqnn himnini oxuyanda v Qafqazda ilk df olaraq onun bayran qaldranda xaricd v lk daxilind oxlar mni laa qoydu. Mn ciddi kild .inanram ki, Grctan tezlikl Avropa Birliyin qoulacaq

Bu layih z son tsdiqini tapdqdan sonra Grctanda biometrik pasport alanlar hr 180 gndn bir 90 gn mddtind A-na zv olan lklr srbst sfr ed bilrlr. Bu layihdn 9 ay mddtind snaq kimi istifad edilck. Grctan vtndalar Avropa lklrindn snacaq istyrlrs, yaxud 90 gndn artq qalarlarsa, bel ki, A-nn daxili thlksizliyini v ya mumi siyast riskini artrarlarsa, onda bu layih .gerklmyck

A znn rq qonular il yaxnlama proqramna sasn, Belarusiya, Ukrayna, Azrbaycan, Ermnistan, Moldava v Grctan lklri il viza rejimini lv etmyi nzrd tutmudur. Ancaq indiy kimi tkc Moldava A-nin nzrd tutduu standartlara ml etmi v engen vizasnn lvi onun vtndalar n hyata keirilmidir. ox gman ki, Ukrayna v Grctan n d bu ildn hyata keirilck.

.Ancaq Belarusiya, Azrbaycan v Etmnistan dvltrlri bu layih il bal hl ki, he bir fikir bildirmiyib Grctann qrb n geopolitik hmiyyti

Grctan Cnubi Qafqazn bir lksi olaraq mnasib corafi v strateji mvqei olmas, habel Qara dnizn sahilind yerldiyindn A v NATO-nun Orta Asiya v Qafqaz Avropaya birlidirmk n faliyytlrind tranzit ola v ya rq koridoru yarada bilr. Bu lk tbii srvtlri, corafi mvqei v Xzr dnizi hvzsind yerlmsi il yxsk potensiallara malikdir v buna gr d enerji v yk danmas sahsind nmli tranzit rolu oynaya bilr. Ona gr d Avroatlantik mkan n qrbn Orta Asiyaya v rq

.genilnmsin vasit hesab edilir

Grcstan 1992-ci ild mstqillik ld etdiyi ilk zamanlardan NATO v Avropa urasna qoulmaa meyilli olduunu gstrdi. Bel ki, 1992-ci ild mstqillik qazanan kimi NATO il diplomatik v rsmi mnasibtlr balad v NATO il laqlrini genilndirmk mqsdil z sfirini bu tkilata gndrdi, 2001-ci ild Poti limannda NATO qvvlril birg manevrlr keirdi. 2008-ci ild Grcstanda keiriln prezident sekilrind Saakavili Avroatlantik mkana qoulma v lknin razi btvlynn brpasn z dvtinin .izlycyi iki sas hdf adlandrd

Bununla bel, Grcstann A v NATO-ya birlmsini gecikdirn amil d el bu lknin corafi v geopolitik mvqeidir. Grcstann Rusiyann cnub srhdrlri qonuluunda yerlmsi v iki mnaqi zonasnn bu lkd ba vermsini onun NATO-ya qoulmasn gecikdirn iki sas sbb bilmk olar. Hr halda Avropa il vizann lv edilmsi Avroatlantik mkann Grcstan dvlitnin rftar qarsnda verdiyi alqlayc vasitdir. Bu xsusi stnlk Grcstanda Bidzina vanivilinin rhrliyi il hazrk iqtidarda olan partiya n bir rya, habel Avropann Rusiya qarsnda zn gstrmsi kimi .dyrlndirilir

Grcstanda qrbynml yanama

Tiflisin xarici siyastind nd dayanan mvzu lksinin qrb yaxnlamas, Avroatlantika mkan il regional v beynlxalq mkdalq, anlama v mbadildir. Avropa Parlamenti v ATT Grcstann indiy kimi onda zv olduu iki struktur v iki tkilatdr v bu iki strukturda daha aktiv zv olmaa .tla edir

Dorusu, bu zvlk tkc Tiflisin z tlann nticsi deyil. Avropann sas strategiyalar da bu qitnin genilnmsi istiqamtind olmas hesabnadr. Grcstann Amerika il smimi mnasibtlr qurmaa can atmas qrb meyillilik siyastlri rivsind xarakteriz olunur. Bu lk rhrliyi siyasi, thlksizlik, iqtisadi v mdni sahlrd Vainqtonla ox yaxn v yax laqlr qurmaa chd edirlr. Grcstann qrb ynlmsinin digr sbbi d bu lknin Rusiya il qarlamaqda razi btvly v suverenliyin gr xsusi narahatln bilmk olar. Bu msl Grcstann xarici siyastinin istiqamtlnmsind nmli rol oynayr. Rusiyann bu lkd separatlar dstklmsi onun qrb daha da ox yaxnlamasna tsir gstrir. Grcstann qrbynmynd aq-aydn grnn odur ki, bu lknin Avroatlantik mkana yaxnlamas, NATO v A-y birlmsin tla etdiyi zamandan Rusiya il qonulua hmiyyt vermmsi daxili ixtilaf v grginliy sbb olmur. Bu msl Grcstann uzunmddtli sabitliyind tsirlidir. Hrnd hakimiyyt .glmi yeni dvlit bu geopolitik ixtilaf hll etmk niyytindir

Grcstan-Rusiya mnasibtlrinin glck hadislrdr rolu

Qzlgil inqilab dvliti hakimiyyt gldikdn sonra Rusiyann Grcstanda rolu tdrin zifldi v tqribn 2008-ci ild artq Grcstann siyastind he bir tsir malik olmad. Blk d Osetiya v Abxaziya mnaqilri Rusiyann Grcstann gnc dvlit balar qarsnda zn gstrmy v mntqdkil tarixi qdrtni nmayi etdirmy imkan yaratd. Grcstan v Cnubi Osetiya arasndak mhariby Rusiyann daxil olmas Moskvann mntqd uzunmddtli maraqlarn mhkmldirmk mqsdil dayrd. M. Saakavilinin hakimiyytdn getmsi v G. Marqvelavilinin i bana glmsi il eyni zamanda Rusiya .il mnasibtlrinin normalladracan z dvtinin hdfirlindn biri olduunu bildirib

Grcstan v Rusiyann xsusi nmayndlril arasnda mzakirlr 2012-ci il 14 dekabrda etibarn balamdr. Ekspertlirin fikrinc, Grcstann Rusiya il sazi etmkdn baqa bir x yolu yoxdur. Bu lk digr postsovet lklri kimi iqtisadi chtdn brk Rusiyadan asldr. Eyni halda MDB lklrinin, sasn d Grcstan vtndalar Rusiyaya gedrk glir ld edir, zlrinin v aillrinin yaayn tmin edir v ehtiyaclarndan artq qalan z lklrin gndrirlr. Son statistikalara gr 1.5 milyon Grcstan vtnda .Rusiyada ilyir

Rusiya n Grcstann digr bir hmiyyti d vardr v bu hmiyyt Grcstann Rusiya v rana ehtiyac olmadan Orta Asiya v Xzr dnizindn Avropaya enerji trlmsi tranzitind yerlmsidir. Bu msl sbb olmur ki, Rusiya Grcstanda thlksizlik altini girov gtrsn, Avropan enerji il tmin etmkd .Moskvann rolu nqr alnmaqda hmin kartdan istifad etsin

Nino Burdcanadze Rusiyann "Komsomolskaya pravda" qzetin verdiyi msahibsind deyib: "Mn son illr rzind Rusiyann yxsk inli rsmilri il grdm v onlarn iki lk arasndak problemlri

dorudan da hll etmk niyytind olduunu grdm. Grcstanda da Moskva il mnasibtlrin yaxlamasna meyl ola bilir. Ancaq Rusiya trfi il mzakir mizi arxasnda oturmaq cati .”yoxdur

Grcstann bu siyastisi bel inanr ki, lksinin dvlti onlara Rusiya trfdar etiketi vurulacandan qorxur. Onlar n qrb lklrinin onlar bard n dndklri ox nmlidir. Ona gr d Rusiya il mnasibtlri normalladmaq prosesi ox lng gedir. lbtt, iki lk mnasibtlrinin dzlmsinin uzun zamana v .tlaa ehtiyac vardr

Xanm Burdcanadze lav edib: “Moskva rsmilri Grcstan trfdn onlar n he bir thdid olmadna min olmaldr; msln Grcstann NATO il yaxn mkdal bard. Hminin Tiflis rsmilri d Rusiyann Grcstan dstklmsini tam hiss etmlidirlr. Bel qarqlq minlik yaranaca surtd iki lk arasnda .”mnasibtlri yaxladrmaq n he bir problem qalmayacaq

Hr halda bel nizr glir ki, Grcstann siyasi durumu Rusiya il mnasibtlri yaxladrmaa hazrdr. Grclrin thlksizliy ehtiyac vardr v bu thlksizlik is qrbn girovunda deyil. Grcstan siyastilri bu nticy gliblr ki, iqtisadi v sosial inkiaf siyasi v thlksizlik sabitliyi il yana olmaldr v bu mslirin .Moskva il mnasibtlrin normallasmasndan da asll vardr

ndi viza rejiminin lv edilmsi il qrb daha ox yaxnlamaqla Rusiya v mnaqi trflri il mzakirlr .aparmaq n Grcstan dvltind daha ox zngvn yaranacaq v uur ans daha ox olacaq
Hamid Kazimzad

(Mnb: ras (ran v Avrasiya Aradrmalar nstitutu